SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	25/2682
Dok.nr:	25/13493
Arkiv:	
Saksbehandler:	Brita Kleivan
Dato:	24.04.2025

Organisering av kultur i Sortland kommune

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
PS - 066/25	Formannskapet	05.06.2025
PS - 068/25	Kommunestyret	23.06.2025

Innstilling fra Formannskapet - 05.06.2025 - 066/25
Kommunestyret vedtar:

1. Kulturfabrikken KF nedlegges som kommunalt foretak (KF) og innlemmes i sin helhet i Sortland kommunes organisasjon med virkning fra .....
2. Ansattes arbeidsforhold endres ikke som følge av overføringen, da de er ansatt i Sortland kommune på samme premisser som øvrige ansatte i kommunen.
3. Kommunedirektør ivaretar de praktiske forhold ifm overføringen av virksomheten, og innlemmer denne i den øvrige administrasjonen i tråd med myndighet gitt i Kommuneloven §13 og øvrig delegasjon.

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

Kommunestyret vedtar:

1. Kulturfabrikken KF nedlegges som kommunalt foretak (KF) og innlemmes i sin helhet i Sortland kommunes organisasjon med virkning fra .....
2. Ansattes arbeidsforhold endres ikke som følge av overføringen, da de er ansatt i Sortland kommune på samme premisser som øvrige ansatte i kommunen.
3. Kommunedirektør ivaretar de praktiske forhold ifm overføringen av virksomheten, og innlemmer denne i den øvrige administrasjonen i tråd med myndighet gitt i Kommuneloven §13 og øvrig delegasjon.

Kommunestyret behandling - 23.06.2025 - PS-068/25

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Alternativt forslag fra R,V, INP, Frp og H, foreslått av Ann Cathrin Stafseth, Høyre

Saken utsettes til kommunestyremøte i september 2025 og følgende tilleggsbestillinger ønskes til saksutredningen

Kommunedirektøren bes om å sikre at følgende blir ivaretatt:

1. Samarbeidet med frivillige organisasjoner og venneforeningen styrkes for å sikre deres positive bidrag. Kulturfabrikken KF bes om at de sammen med kommunen arrangerer avklaringsmøter med de frivillige slik at rammene for videre drift er mest mulig omforent og tydelig for alle.

2. Kulturfabrikken KF bes om at man sammen med kommunen sikrer gode prosesser for de ansatte ved en eventuell overføring fra et kommunalt foretak tilbake til kommunen.

3. Kommunedirektøren bes utrede de økonomiske konsekvenser dersom Kultursektoren fortsatt skal være i et eget foretak, og det samme gjelder dersom foretaket innlemmes i kommunens øvrige organisasjon. Hvilke økonomiske og organisatoriske synergier vil det kunne være ved å «ta tilbake» kultursektoren til kommunen

4. Kulturaktiviteter som allerede foregår i Kulturfabrikken, som med produksjoner av kunstutstillinger, konserter, teaterforestillinger og andre arrangementer, fortsetter å bli administrert og gjennomført av kommunens kultursektor og i tråd med Kulturloven slik det alltid har vært i Sortland kommune.

Tilleggsforslag fra Ap, foreslått av Tove Mette Bjørkmo , Arbeiderpartiet

5. Kommunedirektør bes utrede hvordan kultur/idrett skal organiseres dersom KF foreslås lagt ned. Hvor skal saker om kultur/idrett politisk behandles for å ivareta kulturloven ang armlengdes avstand. Ny kulturlov er vedtatt, som betyr at armlengdes avstand mellom det kunstfaglige og det politiske lovfestes, og at kommunene får plikt til å lage en skriftlig oversikt over kultursektoren. Armlengdes avstand- prinsippet betyr at beslutninger som gjelder kunst og kultur skal tas på bakgrunn av fagkompetanse. Hensikten er å ikke styre kulturfeltet politisk, og at politikere ikke skal fjerne kulturuttrykk de ikke liker.

6. Kommunedirektør bes vurdere hvordan politisk organisering skal være dersom KF foreslås lagt ned. Det gjelder for eksempel saksbehandling og vedtak i diverse tilskuddsordninger.

7. Kommunedirektør bes vurdere alternative tiltak som kan gjøres i Kulturfabrikken KF for å redusere kostnader eventuelt øke inntekter.

Fremlagte utsettelsesforslag fra R,V, INP, Frp og H ble enstemmig vedtatt (12 H, 2 Frp, 2 Sp, 1 MDG, 1 INP, 2 R, 4 Ap, 1 SV, 1 U og 1 V).

Fremlagte tillegg til utsettelsesforslaget fra AP ble enstemmig vedtatt (12 H, 2 Frp, 2 Sp, 1 MDG, 1 INP, 2 R, 4 Ap, 1 SV, 1 U og 1 V).

Kommunestyret PS - 068/25 VEDTAK:
Saken utsettes til kommunestyremøte i september 2025 og følgende tilleggsbestillinger ønskes til saksutredningen

Kommunedirektøren bes om å sikre at følgende blir ivaretatt:

1. Samarbeidet med frivillige organisasjoner og venneforeningen styrkes for å sikre deres positive bidrag. Kulturfabrikken KF bes om at de sammen med kommunen arrangerer avklaringsmøter med de frivillige slik at rammene for videre drift er mest mulig omforent og tydelig for alle.

2. Kulturfabrikken KF bes om at man sammen med kommunen sikrer gode prosesser for de ansatte ved en eventuell overføring fra et kommunalt foretak tilbake til kommunen.

3. Kommunedirektøren bes utrede de økonomiske konsekvenser dersom Kultursektoren fortsatt skal være i et eget foretak, og det samme gjelder dersom foretaket innlemmes i kommunens øvrige organisasjon. Hvilke økonomiske og organisatoriske synergier vil det kunne være ved å «ta tilbake» kultursektoren til kommunen

4. Kulturaktiviteter som allerede foregår i Kulturfabrikken, som med produksjoner av kunstutstillinger, konserter, teaterforestillinger og andre arrangementer, fortsetter å bli administrert og gjennomført av kommunens kultursektor og i tråd med Kulturloven slik det alltid har vært i Sortland kommune.

5. Kommunedirektør bes utrede hvordan kultur/idrett skal organiseres dersom KF foreslås lagt ned. Hvor skal saker om kultur/idrett politisk behandles for å ivareta kulturloven ang armlengdes avstand. Ny kulturlov er vedtatt, som betyr at armlengdes avstand mellom det kunstfaglige og det politiske lovfestes, og at kommunene får plikt til å lage en skriftlig oversikt over kultursektoren. Armlengdes avstand- prinsippet betyr at beslutninger som gjelder kunst og kultur skal tas på bakgrunn av fagkompetanse. Hensikten er å ikke styre kulturfeltet politisk, og at politikere ikke skal fjerne kulturuttrykk de ikke liker.

6. Kommunedirektør bes vurdere hvordan politisk organisering skal være dersom KF foreslås lagt ned. Det gjelder for eksempel saksbehandling og vedtak i diverse tilskuddsordninger.

7. Kommunedirektør bes vurdere alternative tiltak som kan gjøres i Kulturfabrikken KF for å redusere kostnader eventuelt øke inntekter.

Formannskapet behandling - 05.06.2025 - PS-066/25

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Votering:
Kommunedirektørens innstilling pkt. 1 vedtatt;
7 stemmer for (5 H, 1 FRP, 1 SP)
2 stemmer mot (2 AP)

Kommunedirektørens innstilling pkt. 2 og 3 enstemmig vedtatt.

Formannskapet PS - 066/25 VEDTAK:
Kommunestyret vedtar:

1. Kulturfabrikken KF nedlegges som kommunalt foretak (KF) og innlemmes i sin helhet i Sortland kommunes organisasjon med virkning fra .....
2. Ansattes arbeidsforhold endres ikke som følge av overføringen, da de er ansatt i Sortland kommune på samme premisser som øvrige ansatte i kommunen.
3. Kommunedirektør ivaretar de praktiske forhold ifm overføringen av virksomheten, og innlemmer denne i den øvrige administrasjonen i tråd med myndighet gitt i Kommuneloven §13 og øvrig delegasjon.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN
Saken er en oppfølging av verbalvedtak pkt 5 i PS 039/24 - Budsjettregulering 2 - 2024.

Kommunestyret ønsket i den sammenheng å se nærmere på om å tilbakeføre det kommunale foretaket Kulturfabrikken KF til kommunen kan gi en mer helhetlig og koordinert styring av kultursektoren sett i sammenheng med de øvrige kommunale tjenesteområdene.

Vedtaket i saken var som følger:
"Kommunestyret ønsker å se nærmere på om det å tilbakeføre Kulturfabrikken KF til kommunen kan gi en mer helhetlig og koordinert styring av kultursektoren sett i sammenheng med de øvrige kommunale tjenesteområdene. Det legges frem egen sak om dette høsten 2024."

Etter avklaring med politisk ledelse – med bakgrunn i pågående interne prosesser i Kulturfabrikken KF – har det vært enighet om å avvente kommunedirektørens vurdering til egnet tidspunkt i 2025.

FAKTA I SAKEN
Kommunedirektøren har gjennom vedtaket i Kommunestyret (referert ovenfor), fått i oppdrag å vurdere om tilbakeføring av kultursektoren til kommunen kan gi en mer helhetlig og koordinert styring av sektoren.

Bakgrunn
Det har for kort tid siden vært behandlet egen sak om å vurdere å tilbakeføre den ikke-kommersielle delen av Kulturfabrikken KF i 2022 (PS 026/22).

Kommunedirektøren engasjerte den gang – etter oppdrag fra Kommunestyret – konsulentselskapet PricewaterhouseCoopers (PwC) høsten 2021 til å gjennomføre en vurdering av hensiktsmessigheten i å beholde den ikke-kommersielle delen av virksomheten i et KF, sammenlignet med å drifte denne delen av virksomheten under kommunens administrasjon.

Vedtak ble i den saken å opprettholde organiseringen av kultursektoren samlet i et kommunalt foretak (KF). Kommunen støttet seg spesielt på de undersøkelser og konklusjoner som fremkom i nevnte rapport - "*Utredning av organisering av kultur i Sortland kommune"* - gjennomført av PwC.

Kommunedirektørens vurdering av organisering og styring av kultursektoren i denne nye saken, bygger strukturelt på de samme tema som lå til grunn for rapporten fra 2022. Det er ikke ansett å være andre tema som ikke er dekket i denne rapport, sett i forhold til situasjonen slik den fremstår i 2024/25. Det er følgelig ikke vurdert nødvendig med ny ekstern vurdering for å besvare Kommunestyrets vedtak fra juni 2024. Tidligere rapport, sammenholdt med de erfaringer som gjort i Sortland kommune i ettertid, er å anse tilstrekkelig som grunnlag for administrasjonens vurdering.

I denne saken vurderes de mest sentrale temaområdene også å være *tjenesteleveranse*, *økonomi*, *styring*, *samarbeid* og *kommersiell drift.*

Rammevilkårene for Kulturfabrikken KF ikke har endret seg vesentlig de seneste to-tre år. Funn og konklusjoner fra tidligere undersøkelser vurderes fortsatt å være relevante som grunnlag for å vurdere hvilken organisasjonsform som i 2025 kan anses mest hensiktsmessig for kultursektoren, og da særlig sett i forhold til en mer *helhetlig* og *koordinert styring* av sektoren opp mot øvrige kommunale tjenesteområder.

I Kommunestyrets vedtak i PS 39/24 er det å presisere at det *ikke* er bestilt en spesifikk vurdering av eventuell oppsplitting av kommersiell og ikke-kommersiell drift/aktivitet. Dette påpekes særlig, da det foreligger et styrevedtak i Kulturfabrikken KF om nettopp dette. Dog er ikke dette et oppdrag som tilligger Kommunedirektør å spesifikt følge opp i den foreliggende sak. Dette vil imidlertid være tema for videre utredning/vurdering i egen prosess, dersom Kommunestyret ønsker å gjøre dette som del av denne prosessen.

Kommunedirektørens vurdering av fremtidig organisering av kultursektoren omfatter alle de tjenesteområder som i dagens struktur er inkludert i Kulturfabrikken KF sitt ansvars- og fagområde.

VURDERING

Kort om bakgrunn

Innledningsvis er det å påpeke at Sortland kommune har - gjennom å anvende Kommunalt Foretak (KF) som organisasjonsform - valgt en organisasjonsform innenfor tjenesteområdet kultur og idrett som i dag er lite benyttet av andre kommuner i Norge.

De fleste kommuner - omlag 97 % - organiserer kultursektoren internt i den kommunale organisasjonen.

Kommunedirektøren vil dog være tydelig på at et KF ikke nødvendigvis er en ulempe isolert sett. Hovedpoenget med en organisasjonsform er – i den kontekst og de rammebetingelser som gjelder for Sortland kommune – om denne er den mest formålstjenlige og gir den beste samhandling, styring, effekt og ressursutnyttelse.

Bakgrunnen for organisering av kultursektoren i et KF i 2014 var å sikre en større mulighet for å oppnå fleksibilitet, målrettethet og bevissthet om balansen mellom det kommersielle og det ikke-kommersielle tjenestetilbudet under den nyoppførte Kulturfabrikken.

For å ivareta de ikke-kommersielle tjenesteområdene opp mot de øvrige tjenesteområdene i kommunen, ble det utarbeidet en samarbeidsavtale som avklarer hvordan samarbeidet skal være på sentrale områder som eksempelvis styringslinjer, fag-/tjenesteområder og stab-/støttefunksjoner.

Nærmere om fag- og tjenesteområdene i Kulturfabrikken KF

I Sortland kommune har Kulturfabrikken KF ansvar for de tjenesteområdene som tradisjonelt tilfaller kultursektoren i en kommune.

I virksomhetsplanen for Kulturfabrikken KF 2021 – 2024 er ansvarsområdene følgende:

- Kulturkontoret (som har ansvaret for den daglige drift av all faglig aktivitet, personaloppfølging, økonomi, planarbeid og saksbehandling i KF)
- Kulturprogram og arrangement – det arrangeres årlig flere hundre små og store arrangement
- Kunst og kunstformidling
- Kulturminnevern
- Kino (aktiv samarbeidspartner for Laterna Magica med tilbud om skolefilm for alle skoler og barnehager)
- Fritid, ungdom og idrett
    - Ungdomsfabrikken
    - Sortland ungdomsklubb
    - Ungdomsrådet
    - Idrett og friluftsliv
- Kulturskole
- Bibliotek
- Kurs, konferanse og møterom
- Kulturkafe

Kommunedirektøren vil presisere – og tydelig anerkjenne – at det er en grunnleggende oppfatning at ansvarsområdene i all vesentlighet drives godt gjennom faglig dyktige og engasjerte ansatte i et tett samarbeid, både med kommunen forøvrig, frivillige og andre positive bidragsytere og ildsjeler i Sortlandsamfunnet.

Det er å uttrykke stor honnør for den høye kvalitet og betydelige omfang Kulturfabrikken KF leverer av tjenester og tilbud. Samhandlingen med en rekke samarbeidspartnere gir en merverdi for kulturtilbudet

i Sortland som det er viktig å både være bevisst, og ikke minst; - ta godt vare på for fremtiden. Uavhengig av valgt organisasjonsform.

Og nettopp dette er et viktig punkt for denne saken; - er valg av organisasjonsform avgjørende for om kultursektoren i Sortland kommune evner å opprettholde sitt gode tilbud? Er det grunnlag for enda bedre effekt og volum innenfor kultursektoren, ved en sterkere samordning med kommuneorganisasjonen forøvrig?

Kommunedirektøren vil oppsummere sin vurdering av dette avslutningsvis i saken.

Som grunnlag for denne vurderingen er det naturlig å belyse nærmere de fem nevnte temaområder som også dannet utgangspunkt for kommunens vurdering i 2022; - *tjenesteleveranse*, *økonomi*, *styring*, *samarbeid* og *kommersiell drift*. Disse 5 områdene er fortsatt de mest relevante for å vurdere hvilken organisasjonsform og organisatorisk tilknytning som anbefales for fremtiden.

Tjenesteleveranse og samarbeid

Kulturfabrikken KF har ansatte med høyt kompetansenivå som er engasjerte og opptatt av å levere god kvalitet. Tjenestene leveres med tilrettelagt infrastruktur tilknyttet lyd, tekniske fasiliteter og lokaler. Alle fagområdene er samlokalisert i Kulturfabrikken, og de ansatte oppfatter seg som en internt godt integrert virksomhet.

Evaluering av tjenesteleveransen viser at Kulturfabrikken KF også leverer godt på norsk kulturindeks. PwC sin rapport fra 2022 baserer seg på 2019-tall, der Sortland kommune rangeres på en 47. plass av Norges kommuner.

Kulturindeks for 2023 viser at Sortland har gått noe ned på indeksen, men ligger fortsatt relativt høyt som nr 9 i Nordland og 120 i Norge. For 2022 er dette hhv 10 og 88, mens det i 2021 var 13 og 86. I 2020 var tilsvarende plassering 9 og 120. Hensyntar man for både kommunesammenslåinger og endringer i målingskriterier, er det å hevde at kultursektoren i Sortland kommune opprettholder et stabilt nivå nasjonalt (les: forbedrer seg litt ift antall kommuner), og forbedrer sin plassering i Nordland.

Rapporten som ble utarbeidet viser samtidig at forbedringspotensialet til Kulturfabrikken KF ligger i å øke tilgjengelighet av tjenestene for andre kommunale enheter. Det er en vurdering om vi kan oppnå et enda bredere tjenestetilbud med de rammebetingelser Kulturfabrikken KF har innenfor sitt område, sett opp mot alternativet til dagens organisering; - en sterkere tilhørighet og naturlig integrering i den kommunale virksomhet.

Et av de viktigste områdene til Kulturfabrikken KF og Sortland kommune sin øvrige organisasjon, er økt samarbeid og integrering med de andre kommunale tjenesteområdene, og økt samhandling og ressursutnyttelse.

En kultursektor organisert i et KF skaper i sin form avstand til kommunens øvrige tjenesteproduksjon, og tilgangen på kulturressurser og samhandling som ville vært naturlig å nå innenfor en felles administrasjon av de andre fag- og tjenesteområdene representerer et potensial.

Daglig leder i et KF er ikke en del av Kommunedirektørens lederlinje. Istedet rapporterer daglig leder til et eget styre. Ved å ikke være en del av administrasjonen i kommunen forøvrig, inngår heller ikke Daglig leder i den løpende øvrige aktivitet og tverrfaglig samarbeid som skjer bilateralt i kommuneorganisasjonen. Dette er et område kommuneorganisasjonen mener er en ulempe, og representerer en suboptimal ressursanvendelse – både ift tjenesteleveranse, kompetanse og økonomi.

Dette er en organisatorisk utfordring, hvor modellen som kommunalt foretak i seg selv bidrar til disse hindre. I så måte er dette et potensial som best – og naturlig - kan utløses der kultursektoren blir en fullt integrert del av kommunens helhetlige og samlede organisasjon.

Innenfor virksomhetsområdet Oppvekst er det gjort en nærmere vurdering av det faglige samarbeidet. Det er Kommunedirektørens oppfatning at det vil være flere synergier å hente ut med et tettere og mer forpliktende samarbeid særlig på dette området.

Dette kan oppnås både gjennom gode samarbeidsavtaler og at kultursektoren innlemmes mer helhetlig i kommuneorganisasjonen. Kulturskolen har mange dyktige og kompetente ansatte, og muligheter for bidrag inn i kommuneorganisasjonen - eksempelvis styrking av musikk/dans/drama i grunnskolene og barnehagene - kunne vært et løft for undervisningen i disse fagene. Mange av de ansatte som i dag jobber i grunnskolene og barnehagene vil kunne profitere positivt av et samarbeid med profesjonelle ressurser fra kulturskolen. Det kan legges bedre til rette for tverrfaglig samarbeid med å sette opp forestillinger i skoler og barnehager, samt se på mulighetene for å styrke musikk-/dans-/dramaundervisningen i forhold til læreplanen i fagene.

Det er i dag et nært samarbeid mellom biblioteket, barnehagene og skolene med lesetrening, høytlesing og kunnskapsbygging. En utvidelse av dette samarbeidet bør prioriteres framover. I arbeidet med utenforskap og forebygging vil et tettere samarbeid styrke også dette fagområdet.

Uavhengig av organisering vil det nok med fordel kunne etableres tettere forpliktende samarbeid mellom kultursektoren og oppvekstområdet. Alle de barn og unge som benytter Ungdomsfabrikken, ungdomsklubb, og andre kulturrelaterte tilbud, er også barn og unge i skoler og barnehager. I vurderingen av hvilken organisering som best svarer ut et tett og forpliktende samarbeid mellom ulike fagområder innenfor Kulturfabrikken KF og Oppvekst, er det naturlig å se på forebygging av utenforskap og kulturskolen særskilt. Noe som kan forenkle både samarbeid og tilgangen til ressurser på tvers av Kulturfabrikken KF og Oppvekst.

Fra det faglige ståsted Næring representerer, tilkjennegis det at den idrettsfaglige oppfølgingen kan - og bør - forbedres. En mulighet for å løse dette enda bedre, er å øremerke en ressurs internt som har idrettsfeltet som primæroppgave, integrere dette i større grad i organisasjonen både innenfor næringsutvikling og samfunnsutvikling, og at denne inngår i kommuneadministrasjonen som følge av den overordnete og helhetlige tyngde idrett har i Sortland kommune.

Økt synlighet både internt i kommuneorganisasjonen og eksternt ift samarbeidspartnere, vil bidra til å gi Idrett som fagområde en sterk og tydelig posisjon. Kommunedirektøren ønsker å legge til rette for dette, og anser det som et viktig tiltak også ifm pågående prosess ifm ny administrativ organisering. Dette er en prosess som pågår uavhengig av denne sak.

Campus Sortland er et viktig satsingsområde for Sortland kommune. Dette er ikke en del av Kulturfabrikken KFs virksomhetsplan.

Tilbud om høyere utdanning til Sortland og Vesterålen er viktig for å videreutvikle og gjøre Sortland kommune som organisasjon og samfunn, og Vesterålen som region, enda mer attraktiv. Tett samarbeid med kommunen for å tilby kompetansehevende utdanninger via RKK studiesenter og Campus Sortland, der kommunen har konkrete rekrutteringsutfordringer, er et område det er ønskelig med forpliktende samarbeidsavtaler. Det tilligger en kommune som Sortland – som regionsenter - å ha disse ambisjoner både på egne og regionens vegne. Anvendelse av Kulturfabrikkens lokaliteter, og tilrettelegging for god samhandling med kultursektoren, er et naturlig område å vurdere for utvikling og uttak av synergier gjennom tettere samordning.

PwC gjorde i sin vurdering av tjenesteproduksjon innen kultursektoren dersom ikke-kommersiell del av foretaket overføres til kommunal organisasjon, og fremholdt to momenter i denne anledning:

- Potensiell negativ effekt: redusert engasjement hos ansatte
- Potensiell positiv effekt: økt bredde i tilbudet fra kulturskolen gjennom å fokusere mindre på 1:1 og mer *«alle skal med».* Økt samhandling med kommunens øvrige tjenesteområder.

Kommunedirektøren er av den oppfatning at tidspunktet nå er godt for å få vurdert nærmere de ikke-kommersielle områdene enda mer konkret. Dette er et tema som har vært omtalt i det offentlige rom den senere tid, og man skal være meget presise ift hva dette betyr. Både for kultursektoren som sådan, men spesielt de ansatte dette måtte berøre.

Kommunedirektøren vil derfor presisere; - de ansatte i Kulturfabrikken KF er alle ansatte i Sortland kommune, og opprettholder sin status som det, og sin trygghet for det, uavhengig av om Kulturfabrikken KF og kultursektoren organiseres som del av Kommunedirektørens administrasjon.

Det er Kommunedirektørens oppfatning at det er formålstjenlig å utrede dette nærmere – nettopp for å få bekreftet/avkreftet hvorvidt det er grunnlag – både økonomisk og i lys av hva som er kultursektorens kjerneoppgaver. Og at man derigjennom – basert på fakta – foretar en vurdering og konkludering på dette området.

Dersom dette gjøres, må dette gjennomføres som egen prosess, der dette følges opp i etterkant av et vedtak om fremtidig organisatorisk tilhørighet for kultursektoren.

Økonomi og kommersiell drift

Undersøkelser som er gjort, viser at Sortland kommune har gjennomsnittlige kostnader på kulturfeltet, og en stabil utvikling av kostnadsnivået sammenlignet med andre nordnorske kommuner i Kostragruppe 8.

Sortland kommune har vesentlig høyere utgifter enn snittet til kulturbygg, men tilsvarende lavere nivå tilknyttet idrettsbygg/anlegg og kulturskole.

Et parameter som ikke er målbart, men som har stor betydning for kommunens kulturtilbud - er innsatsen til de frivillige innenfor kulturområdet. Uavhengig av organisatorisk løsning må det antas - og legges til rette for - at denne ressursen også i fremtiden blir inkludert og kan bidra innenfor kulturområdet.

Kulturfabrikken KF har 37 ansatte fordelt på 27,24 årsverk pr 2024, fordelt på 7 av Kulturfabrikkens "ansvarsområder". De ulike ansvarsområdene har forskjellige aktiviteter og utgiftsparametre som finansieres av tilskudd fra kommunen og andre inntekter.

For de to ansvarene som har et mer kommersielt tilsnitt enn de tradisjonelle ansvarsområdene i kulturfabrikken, som kafedrift og kinodrift, var tallene følgende:

- I 2024 hadde Kulturkafeen lønnsutgifter på 3,6 MNOK og andre utgifter på 3,6 MNOK, hvor samlede inntekter var 5,8 MNOK.
- Isolert sett ble det et merforbruk for "kafedrift" på 1,4 MNOK i 2024, tilsvarende for 2023 var 1,2 MNOK, og i 2022 0,5 MNOK.
- For ansvarsområde kinodrift var tallene et merforbruk i 2024 0,12 MNOK, et mindreforbruk på 0,22 MNOK i 2023 og et mindreforbruk på 0,28 MNOK i 2022.

I forhold til øvrig økonomistyring vil en fordel med kommunal drift være reduserte kostnader for styreutgifter og revisor, samt et særregnskap mindre å fullføre for regnskapsseksjonen. Det siste punktet har ikke så mye med kostnader å gjøre, da en kan kanalisere disse ressursene til andre gjøremål og etterslep innenfor regnskapsområdet.

De mest krevende funksjonen som tar mest ressurser fra Økonomiavdelingen er kontantstrøm/oppgjør/oppfølging av regnskap og revisjon for kafedrift, kino, og oppfølging av store arrangementer.

Dette har ikke så mye med organisasjonsform å gjøre, men "den kommersielle" delen av Kulturfabrikken er i perioder relativt ressurskrevende.

Styring og samarbeid

Dette er også et viktig område for forbedring.

PwC-rapporten fra 2022 påpeker logisk nok det faktum at Kommunestyret har god mulighet til å påvirke utviklingen av tjenestetilbudet til Kulturfabrikken KF. Kommunestyret vedtar Kulturfabrikken KF sine økonomiske rammer og generelle vedtekter. Gjennom vedtektene velger Kommunestyret også hvem som skal utgjøre Kulturfabrikken KFs styre, styreleder og nestleder.

Kommunestyret får alle større saker som berører Kulturfabrikken KF til behandling, og kan "styre" gjennom dette.

På den annen side påpekes det fra PwC i samme rapport at Kommunestyret gjennom en direkte styringslinje gjennom Kommunedirektør vil få en tettere og ytterligere forsterket påvirkning. På denne måten vil Kommunestyret også bli mer samlet ansvarlig for tjenestene kommunen leverer innen kultursektoren, og på denne måte også sikre en tettere og bredere demokratisk kontroll og styring av sektoren – på lik linje med kommunens øvrige tjenesteområder.

Kommunedirektøren har i dag ingen direkte mulighet til å instruere eller prioritere tiltak innenfor kultursektoren. Bortsett fra å beslutte at vedtak i styret ikke iverksettes inntil sak er oversendt Kommunestyret som eier. Kommunedirektøren har gjennom kommuneloven konkret, men også samarbeidsavtale særskilt, mulighet til å uttale seg i saker som angår kulturområdet. Dog faller styringselementet overfor et kommunalt foretak i stor grad ned på det mer uformelle plan, som et generelt godt samarbeid i uformelle strukturer.

Undersøkelse gjort i Sortland viser at det er et godt samarbeid mellom Kulturfabrikken KF og ulike fagfelt i kommunen. Den administrative samarbeidsavtalen sier at Kulturfabrikken KF skal delta i tverrfaglige samarbeidsprosjekter der disse blir initiert, og inviteres med på lik linje som interne administrative enheter i kommuneorganisasjonen forøvrig. Dette har fungert i mange prosjekter som for eksempel bibliotek, forebyggende råd for barn og unge (FORBUS), ungdomsrådet og utstyrsloftet.

Samtidig vurderes situasjonen slik at det på ulike ledernivå kunne og burde vært samarbeidet bedre, spesielt mht koordinering av tjenesteområder. Det uttrykkes et gjensidig behov for bedre samarbeid og koordinering. Forbedringspunktene oppsummeres slik:

- Enklere tilgang på ressurser på tvers av kultursektoren og kommunen forøvrig
- Enklere for kultursektoren å gi innspill til de andre kommunale områdene
- Mer helhetlig koordinering og styring av alle de kommunale tjenestene

Lokaler/eiendom

Et annet forbedringspunkt å adressere, omfatter praksis og organisering av lokaler, og forvaltningen av disse.

Dette er også et tema som trekkes frem i PwC sin rapport fra 2022. Tjenesteområdene i kommunen opplever det kostnadsdrivende å benytte seg av fasiliteter og tjenester i Kulturfabrikken, noe som også kan resultere i at kulturtjenestene blir mindre benyttet enn ønskelig.

Kulturfabrikken KF leier store deler av eiendomsmassen fra Kulturfabrikken Eiendom AS, mens deler av arealet i bygget forvaltes av kommunens eiendomsavdeling, underlagt virksomhetsområdet Teknisk. Denne strukturen og rollefordelingen er både uoversiktlig og lite effektiv. Det er knyttet økonomiske aspekter til denne strukturen som var viktige til sin tid, men dette er en struktur og organisering tiden er moden for å revurdere og reorganisere.

PwC-rapporten konkluderer med at Sortland kommune i snitt har en vesentlig høyere andel utgifter til kulturbygg enn sammenlignbare kommuner i Kostragruppe 8.

En mer effektiv bruk av arealene i bygget kunne vært et resultat dersom ansvaret for eiendomsmassen ble forvaltet av èn aktør. Det bør være en klar målsetting for Sortland kommune - som eier - å sikre en mer helhetlig organisering av forvaltning av lokaler/bygg/eiendom. Spesielt innenfor de rammer dagens Kulturfabrikken KF opererer er dette behovet betydelig.

Kommunedirektøren mener en klarere struktur i organiseringen og ansvaret for eiendomsforvaltningen må på plass snarest – etter prinsippet om «hvem eier og hvem leier» arealer i Kulturfabrikken.

Dette er et område som i dag er uklart og uoversiktlig organisert. For tiden er det tre aktører inkludert i dette med ulike roller og ansvar; - Kulturfabrikken Eiendom AS, Sortland kommune v/Eiendom og Kulturfabrikken KF.

Det kan vurderes å legge inn eiendomsmassen i Kulturfabrikken sammen med andre aktuelle utleieareaer tilhørende kommunen, i en egen enhet, for å sikre både helhet, økt profesjonalisering og

mer enhetlig forvaltning og drift av bygg tilhørende Sortland kommune. Formålsbygg er ikke en del av dette.

Dette er forøvrig en tematikk som for kommunen som helhet blir adressert i egen sak for Formannskapet den 5.6.25.

Oppsummering

Kommunedirektøren vet at det er mange faktorer som vil være avgjørende for å få en gitt organisasjon/tjenesteenhet til å fungere optimalt.

Hvorvidt det er som kommunalt foretak eller som del av kommuneadministrasjonen vil være en avveining av en rekke faktorer - både innenfor tjenesteleveranse/fag, samarbeid, økonomi, styring og drift – som er fremhevet ovenfor i denne saken. Ei heller er det ikke nødvendigvis ett riktig svar på alle disse avveiningene.

For vår del, i Sortland kommune, må kommunen som eier av Kulturfabrikken KF nå gjøre sin vurdering – gitt de utfordringer kultursektoren og foretaket har stått i/står i – og konkludere ift hva som er best egnet organisering for å oppnå de mål kommunen setter innenfor kultursektoren.

Konklusjonen i den tidligere rapporten fra PwC var at Kulturfabrikken KF driftes godt, og at ett av sukesskriteriene var at alle kulturtjenestene var samlet under en felles ledelse og lokalisert i ett bygg. Det er et godt arbeidsmiljø der de ulike faggruppene samarbeider på tvers, og er fleksible når det er behov for det.

Kommunedirektøren vil i lys av dette presisere:

En overføring av kultursektoren til den kommunale organisasjon vil ikke endre på dette. Kulturtjenestene vil fortsatt være samlet i Kulturfabrikken og stedlig ledelse vil fortsatt være tilgjengelig der.

I Kommunedirektørens vurdering av denne saken vurderes det om å tilbakeføre Kulturfabrikken KF til kommunen kan gi en mer helhetlig og koordinert styring av kultursektoren opp mot de øvrige kommunale tjenesteområdene. Endringen vil bestå i – og legge til rette for - en betydelig sterkere samordning med kommunens tjenesteområder forøvrig, og skal ikke gå på bekostning av det gode arbeidet som gjøres og leveres allerede.

I dette spørsmålet konkluderer PwC også i sin rapport med at overføring av kulturfeltet til kommunal drift vil gi en mer helhetlig og koordinert styring for Sortland kommune og Kommunedirektøren på tvers av kommunale tjenesteområder - dersom kommunen prioriterer en helhetlig styringsform hvor Kommunedirektøren skal ha sine virkemidler tilgjengelig og med mulighet for å prioritere likt på tvers av kommunale tjenesteområder.

Kommunedirektøren er av den samlede oppfatning at det nå er god anledning for å la kultursektoren innlemmes i den øvrige kommunale organisasjon slik at det tilrettelegges for å hente ut de synergier som en tettere organisatorisk tilknytning vil gi.

Det er gode erfaringer fra dette i en rekke kommuner, som over tid startet som Kommunalt Foretak, og etter en del års praksis valgte å legge området inn i kommuneorganisasjonen forøvrig. Nettopp for å oppnå de tverrfaglige stordriftsfordelene og oppfylle ambisjonene om å sikre at det kommunale tjenestetilbudet på sikt kunne både opprettholdes og videreutvikles på en enda bedre måte.

Kommunedirektøren anbefaler dette som fremtidig løsning – å integrere kultursektoren i den kommunale organisasjon.

Gjennom dette vil kultursektoren og dens kjerneoppgaver innlemmes i administrasjonen og det vil tilrettelegges for et enda bedre utgangspunkt for videre helhetlig utvikling av kultursektoren i Sortland kommune.

Kommunedirektøren vil samtidig iverksette de nødvendige prosesser som til fulle ivaretar de ansatte, og sikre at deres arbeidsforhold forblir trygt og godt ivaretatt i de videre arbeider med tilpasning til kommuneorganisasjonen forøvrig i Sortland kommune.

Vedlegg:
Uttalelse til PS-sak 068_25 - Organisering av kultur i Sortland kommune fra Fagforbundet og CREO
Referat fra drøftingsmøte - organisering av Kulturfabrikken